

miniBUDZOGÁŇ

NÓRSKO-SLOVENSKÝ SPOLOK č. 1/2004

Prv ako vstúpime do nového roku, je zvykom podívať sa dozadu, bilancovať. Čo dal minulý rok Nórsko-slovenskému spolku? Predovšetkým otriasol krajskou komunitou pokusom o ovládnutie krajského spolku cudzími záujmami. Toto sa nepodarilo, ale spôsobilo to zneistenie a rozkol krajskej komunity. Myslíme, že Nórsko-slovenský spolok vyšiel z tejto krízy s čistým štítom, hoci počet jeho riadnych členov klesol zo 64 na 48. Okrem Nórsko-slovenského spolku vznikla v Oslo ďalšia organizácia, ktorá tiež má medzi svojimi členmi slovenských krajanov. Spolok vedie Ján Zima, ktorý kedysi, počas svojej dvojmesačnej funkcie v role predsedu Nórsko-slovenského spolku, prehlásil: "Spolok by mal mať užšie kontakty s ostatnými slovensko-nórskymi spolkami v Nórsku, ale takisto aj na Slovensku." V zmysle tejto myšlienky, dobrého spolunažívania a perspektívnej spolupráce sme sa dvakrát písomne obrátili na prezidenta nového spolku p. Zimu s prosbou, aby pre náš spolkový časopis niečo o novom spolku napísal. Predpokladali sme, že mnohí čitatelia miniBudzogáňa sú na nový spolok zvedaví. Naše maily sa nedočkali žiadnej reakcie. Škoda. My náš miniBudzogáň bez výnimky posielame aj na adresu nového spolku. Prečo? Myslíme si, že je v záujme krajskej komunity, aby medzi rozličnými krajskými spolkami existovala aspoň vzájomná informovanosť – aby sme o sebe vedeli. miniBudzogáň tiež posielame Nórsko-slovenskému spolku v Trondheime, Česko-slovenskému spolku v Bergene, Slovensko-nórskemu združeniu v Bratislave, krajským spolkom vo Švédsku, Fínsku i Dánsku. Zároveň dostávame od niektorých z nich ich spolkové časopisy.

Len ten, nám geograficky najbližší, spolok v Osle zostáva pre nás záhadou. Má toto tajnoskárstvo nejaký hlbší dôvod?

Ešte keď nový spolok vôbec neexistoval, pokúsili sme sa hypoteticky charakterizovať eventuálny spolok pod vedením p. Zimu.

začiatok citátu

"Súhlasím s pánom Zimom: Spolok nebude pod jeho vedením žiť, ale plnohodnotne žiť, proces získavania prostriedkov sa stane veľmi dôležitou súčasťou jeho aktivít, v rámci kontaktu so sponzorskými subjektami sa členmi stanú mnohí „predstavitelia nórskeho hospodárskeho a kultúrneho života“, ktorí nám budú poskytovať sponzorské dary.

Nórsko-slovenský spolok sa bude podieľať na realizácii aktivít významných pre Slovensko, na chrbtoch radových členov budú vyvolení robiť kariéry... Ale aj radoví členovia spolku si polepšia – budú pozývaní na guláš, alebo párok s pivom a bude im daná možnosť vďaka vedeniu a dôležitým hosťom-sponzorom zatlieskať. Vždy tam budú tendencie vytvárania A- a B-skupiny."

koniec citátu.

Potvrdila polročná existencia nového spolku pod vedením p. Zimu naše prognózy? Túto otázku si môžu zodpovedať členovia a priaznivci nového spolku.

Johanides po nórsky

V polovici decembra vyšiel v osloskom vydavateľstve Bokvennen nórsky preklad románu Holomráz (po nórsky: Barfrost) od jedného z najvýznamnejších žijúcich slovenských spisovateľov Jána Johanidesa. Aj vďaka výbornému prekladu Luba Mauera, ktorý v nórskom znení dokázal zachovať svojrázny rytmus Johanidesovej slovenčiny, sa takto nórski čitatelia majú možnosť zoznámiť so slovenským prostredím, ako aj s dramatickými novodobými dejinami Slovenska i celej strednej Európy.

Ján Johanides sa narodil r. 1934 v Dolnom Kubíne. Veľkú pozornosť vzbudil už svojou prvou knižkou, zbierkou poviedok Súkromie (1963), ktorou dal slovenskej verejnosti jasne na vedomie, že nijako nemieni svoju tvorbu slúžiť komunistickej vrchosti. V centre jeho pozornosti bol, a až dodnes ostal ľudský jedinec, jeho vnútorný svet, ale aj medziľudské vzťahy, vrátane tém zločinu, trestu, viny a odpustenia. Už tieto slová naznačujú, že jedným z jeho veľkých vzorov je ruský spisovateľ F. M. Dostojevskij. K jeho odkazu sa Johanides otvorene hlási.

Ján Johanides je autorom približne dvadsiatky kníh (románov, noviel, zbierok poviedok i literárnych esejí). V románe Holomráz (Barfrost) z roku 1990 autor na čosi vyše 100 stranách píše o dramatických udalostiach v istej slovenskej obci. Rozprávač príbehu, herec Psoťnik, sa utiaha na vidiek, aby si oddýchol od rušného života vo veľkomeste, proti svojej vôli je však zapletený do siete zločinov, ktoré sa začali ešte pred desaťročiami a ktorým, zdá sa, nikdy nebude konca. Podľa nášho názoru je toto román, ktorý by mal zaujať každého čitateľa. Stretáva sa v ňom osobný život jednoduchých ľudí s veľkými dejinami, je tu autorov sugestívny jazyk, hlboký ponor do psychiky postáv, ale aj kus čierneho humoru. A takisto je tu pôsobivé vykreslenie slovenského prostredia i výborne stupňované dejové napätie, ktoré posúva román do blízkosti detektívky i hororu.

Dostávajú sa nám do uší správy, že vydanie Johanidesovho románu už vzbudilo značnú pozornosť v nórskeho literárnych kruhoch. Odporúčame vám zájsť čo najskôr do niektorého knihkupectva a knižku si obstaráť. Bolo by tiež vítané, keby ste na vydanie Johanidesovho románu upozornili svojich nórskeho priateľov a známych. I.Č.

Všetka najlepšie do nového roku 2004, veľa zdravia a šťastia! Ješ členom a priateľom spolku vedenie NSF.

Ján Johanides: Holomráz (úryvok)

Keď sa MUDr. Kejlárikovej narodila dcéra, keď jej skončila materská dovolenka, keď znovu zoštíhlela nielen diétou, ale aj od nelacného masážneho pásu z Rakúska, Loboda sa stal – vskutku až na zriedkavé výnimky – pravidelnou pestúnkou maličkých Ivetky, lebo Kejlárikovci milovali divadlo. V podvečer odchádzali autom do krajského mesta a Lobodova clivá (ale ešte vždy neznenávidená) služba sa preťahovala do hlboké jesennej noci, najmä v piatok, sobotu, ale mnohokrát i v nedeľu, keď si nemohol s nikým zahrať, pretože po necelých troch hodinách spánku sa musel zavčas ráno vrátiť ku kravám. A Ivetka nemávala pokojný spánok. V každom človeku driemu neznáme, neskrotiteľné levy: Loboda sa snažil hrať s maličkou – mal nevídanú schopnosť čokoľvek odpozorovať – ale netušil, ako sa v ňom zmáha nenávisť. Každý večer prišiel ku Kejlárikovcom už čerstvo oholený, ale Jarka Kejláriková ho pustila k dcérke až vtedy, keď si overila, ako má ostrihané nechty a keď sa u nich znovu vykúpil vo vani (už si nepamätám v koľkoprocentnom roztoku ajatínu) a obliekol si župan jej manžela.

Kejlárikovci sa mu snažili odvdáčiť. Žiadna pomocnica v domácnosti ani nemocničná sestrička nezarobila toľkú sumu za nočné služby, akú platil poslanec Lobodovi, pretože jeho otvorenú spolačnosť a jemné prsty, čo vraj "chytali všetko, akoby to bolo z cukru na torte", sa nedali zaplatiť. Dávny výrok poslanca však nezmtíval v pamäti jeho nepriateľov, a keď som ho od Burgana neskôr počul, bol by som si rád predstavil Lobodove ruky aj pri dobytku.

Ibaže Martina zaujímali stokeruny iba potiaľ, pokiaľ ich mohol míňať na verejnosti, aby ľudia videli, koľko má peňazí. Nenávisť začala vrcholiť koncom jari, keď Loboda dostal vyrážky z ajatínu. Lenže čakal s pomstou na leto, keď majú mole svoj čas a začínajú sa dovolenky. Ivetku vzala do opatery jej stará matka v Bardejove. Kejlárikovci odišli na dovolenku na Maltu a Loboda dostal príkaz (opäť prišla na rad tá osvedčená, obradná a láskavá, mnohoslovná prosba) aby upratol byt. Začiatkom júla sa parkety, okná, izby skveli príkladnou čistotou a Loboda sa raz večer vracal ku Kejlárikovcom s veľkou škatuľou od takzvaných zápaliek pre domácnosť, preplnenú moľami. Na súde potom vysvetľoval, ako ich chytil vyše týždňa, od rána až do západu slnka v pivnici kaštieľa (nevyužitý, spustený prízemný kaštieľ), kde je dodnes niekoľko súprav starého polámaného čalúneného nábytku – sám som ho videl – používaného miestnymi mladistvými milencami v daždivom počasí, lebo kaštieľ nikto nezamykal.

Pretože šesť či dokonca sedem kožuchoch doktorky Kejlárikovej viselo bez naftalínu, aby nepáchli, v uzavretých igelitových vreciach, Loboda nemal namáhavú prácu. Niekoľkými premyslenými a málo nápadnými zásahmi poškodil vaky, zväčšil škáry vókol záchytiak na vešiakoch, povkladal do kožuchov mole a znovu na ne ponavliekal igelit. Potom povkladal larvy molí do vlnenej tkaniny, medzi uzlíky na rube gobelínu, "za ten koberec, na ktorom boli iba samé nahé ženy, čo visel na stene," ako sám povedal, a zvyšok molí rozmiestnil do vlnených šiat, pod perzské koberec a do poťahov sedačky.

Samozrejme, že Kejlárikovci objavili mole hneď, ako sa vrátili. Keby bola mala doktorka duchapritomnosť, keby bola strčila do Lobodovej ruky spray proti lietajúcejmu hmyzu a zase ho poprosila, aby larvy i mole vyničil, Loboda by ju bol poslúchol a bol by vynaložil opäť tú istú húževnatosť na ich záhubu, akú mal vtedy, keď ich chytil, lenže doktorka i Ignác, jej manžel, začali na Lobodu ziapať, prečo nedával pozor pri vetraní, spytovali sa ho krikom, či si tak predstavuje vďaka za ich starostlivosť oňho a či je naozaj taký blázon, ako sa o ňom v dedine tvrdí.

Slovenský i nórsky úryvok je uverejnený s láskavým dovolením slovenského vydavateľstva L.C.A. a nórskeho vydavateľstva Bokvennen.

Ján Johanides: Barfrost (et utdrag)

Da Dr. med. Kejláriková fikk en liten datter, da hun var ferdig med sin fødselspermisjon, da hun igjen var blitt slank, ikke bare takket være dietten men også et ikke helt billig massasjearrangement fra Østerrike, ble Loboda – med virkelig sjelden unntak – lille Ivetas første pleiemor. Kejlárikus elsket nemlig teater. I kveldingen dro de med bil til fylkeshovedstaden, og Lobodas melankolske (men ennå ikke forhatte) tjeneste trakk ut i den dype høstnatt, særlig fredager og lørdager, men mange ganger også søndager, da han ikke fikk spille med noen, fordi han tidlig om morgenen, etter knappe tre timers søvn måtte tilbake til kuene. Og lille Iveta pleide ikke å sove rolig. Det ligger uante, ville, utemmede løver på lur i alle mennesker: Loboda prøvde å like med den lille jenta – han hadde en usedvanlig evne til å observere hva det måtte være – men han forsto ikke selv hvordan hatet vokste i ham. Hver kveld kom han til Kejlárikus, nybarbert, men Jarka Kejláriková slapp ham ikke bort til sin lille datter før hun hadde kontrollert at han hadde klippet neglene og på ny i badekaret (i en, jeg husker ikke lenger hvor mange prosent sterk oppløsning av et desinfeksjonsmiddel) og tatt på hennes manns slåbrok.

Kejlárikus prøvde å vise sin takknemlighet. Ingen hjelp i huset eller sykepleierske tjente så mye for nattevaktene sine som det parlamentsmedlem Kejlárik betalte Loboda, fordi hans pålitelighet og varsomme fingre som "tok i alt som om det var bløtkakepynt", var ubetalelig. Parlamentsmedlemmets utsagn fra langt tilbake døde imidlertid ikke hen i hans fienders erindring, og da jeg hørte det senere av Burga, skulle jeg gjerne ha forestilt meg Lobodas hender også i forbindelse med kveget.

Men hundrelappene interesserte Martin bare i den grad han kunne bruke dem offentlig, for at folk skulle få se hvor mye penger han hadde. Misunnelsen begynte å toppe seg på slutten av våren, da Loboda fikk utslett av desinfeksjonsvæskene. Men han ventet med hevnen til sommeren da møllen hadde sin tid og ferietiden begynte. Iveta ble tatt hånd om av sin bestemor i Bardejov.

Kejlárikus dro på ferie til Malta og Loboda fikk ordre om (igjen var det tid for de velprøvde, seremonielle og elskverdige, ordrike forespørsel) å rydde i leiligheten. I begynnelsen av juli skinte parketten, vinduene, værelsene av eksemplarisk renhet og Loboda gikk en kveld tilbake til Kejlárikus med en sto fyrstikkeske, stappfull av møll. I retten forklarte han senere hvordan han i over en uke, fra morgen til solnedgang hadde strevd å fange dem i kjelleren på slottet (et lite, tomt, forfallent, enetasjes slott), der det fortsatt fantes flere sett av gamle odelagte stoppede møbler – jeg har sett dem selv – som i regnvær ble brukt av stedets unge elskovspar, fordi slottet aldri var låst.

Siden doktor Kejlárikovás seks eller til og med syv pelskåper hang i lukkede plastposer, uten møllkuler, så de ikke skulle lukte naftalin, var det en forholdsvis enkel jobb for Loboda. Med noen vel gjennomtenkte og lite iøynefallende inngrep skadet han plastposene, han gjorde åpningene større rundt krokene på kleshengerne, plasserte møllen i pelskåpene og trådte plastposene over dem igjen. Så la han møllarvene i ullvevet, mellom knutene på baksiden av gobelinet, "bak dette teppet med bare nakne kvinner som hang på veggen," som han selv kalte det, og plasserte resten av møllen i ullklærne, under de persiske teppene og innunder trekket på sofa.

Kejlárikus oppdaget selvfølgelig møllen straks de kom tilbake. Hadde doktor Kejláriková vært åndsnærværende nok, hadde hun dyttet en sprayflaske med insektmiddel i hånden på Loboda og bedt ham å ta knekken på larvene og møllen, ville Loboda gjort det hun ba ham om, og utryddet insektene med en like pågående utholdenhet som da han fanget dem, men doktoren og Ignác, hennes mann, begynte å hyle til ham om hvorfor han ikke passet bedre på da han luftet, og de skrek og spurte om det var slik han hadde tenkt å takke dem for deres omsorg, og om han virkelig var en slik tomsing som folk i landsbyen påsto han var.

Preložil Eubo Mauer

Preklady dokumentov?

Väčšina z nás sa dostala do situácie, keď potrebujeme preklady dokumentov zo slovenčiny do nórčiny a opačne. Jednou z možností je riešiť túto potrebu cez angličtinu. Väčšina nórskych úradov vie potvrdenia a osvedčenia na požiadanie vystaviť v angličtine, tieto sa potom ľahšie dajú profesionálne preložiť na Slovensku (za slovenské koruny) do slovenčiny a slovenské úrady väčšinou túto cestu akceptujú.

Naopak sa zase slovenské dokumenty jednoducho dajú preložiť na Slovensku do angličtiny a aj nórské úrady väčšinou anglický preklad akceptujú.

Telefonujete veľa na Slovensko?

Odjakživa ma hnevala vysoká cena telefonického spojenia medzi Nórskom a Slovenskom. Minúta cez Telenor stojí 2,86 NOK; hlavne je to iritujúce v porovnaní s hovormi do iných krajín, na druhej strane zemegule. Aj do Austrálie, Nového Zélandu, či na Havajské ostrovy sa dovoláte za oveľa menej, než korunu. Už dlho som používal spojenie cez Slovenské telekomunikácie, tlf. číslo 800 19 421 cez kartu Global, alebo Echo, kde ma minúta vyšla na 2 NOK za minútu.

Podívať sa na www.telefonkort.net kde je ponuka kariet, s ktorými sa dovoláte na Slovensko za menej než korunu za minútu. Ja mám skúsenosti s Falcon kartou. Za 99 NOK cez ňu volám na pevnú linku na Slovensku asi 150 minút. V Oslo som v jednom malom obchodíku rovno na Grönland stanici podzemky kúpil za 90 NOK kartičku, ktorá mi mala poskytnúť 150 minút hovoru na Slovensko. Po prvých používaníach sa mi zdá, že mi to poskytnú iba asi 90 minút, ale stále je to veľmi výhodná cena.

Dotazník

Súčasťou miniBudzogaňa je na zadnej strane Dotazník o činnosti spolku. Skutočne by sme radi dostali čo najviac odpovedí.

Dúfame, že prispějete do procesu formovania činnosti spolku vyplnením a zaslaním dotazníku. Dotazník netreba podpisovať, nezaujímá nás konkrétne kto ako krajský spolok hodnotí, ale ako ho vidia a želajú si ho nasmerovať naši členovia a priatelia.

Pošlite, prosím, dotazník buď poštou na adresu Eleonóra Koloničová, Tante Ulrikkes vei 69, 0984 Oslo, alebo faxom, na faxové číslo 22 99 58 01.

České a slovenské filmy na DVD

Slovenské filmy na DVD nosiči pripravuje Slovenský filmový ústav v Bratislave. Mali by tam vyjsť filmy Zlatého fondu slovenskej kinematografie, boli plánované na vianočný trh, ale zatiaľ je k dispozícii iba film "Obrazy starého sveta".

Prípravované tituly: **Jánošík** (1921), **Jánošík I-II** (1962 – 63), **Pacho, hybský zbojník** (1975) a **Zbojník Jurko** (1976). Druhú kolekciu DVD nosičov budú tvoriť slovenské celovečerné rozprávky **Sol' nad zlato** (1982), **Mahuliena, zlatá panna** (1986), **Krvavá pani** (1980), ktoré doplní film režiséra Dušana Hanáka **Ružové sny** (1976).

Internetový zásielkový obchod **www.vltava.cz** poskytuje veľký výber českého filmu a hudby. Výhodou pre našinca je, že obchod zasiela filmy a hudbu aj do zahraničia. V ponuke obchodu nájdete CD-čka, videokazety i DVD-čka. Ponuka je skutočne bohatá, len z pamäti spomeniem, že je tam možno kúpiť i staré výtlačky DiViDi časopisu, kompletne dielo Cimrmanovho divadla, alebo francúzske filmy "Žandár ..." s Louis de Funés v dabinu Filipovského. Dajú sa tam nájsť aj nové české filmy.

Český mesačník DiViDi, ktorý v každom čísle obsahuje jeden český DVD film stojí 299 CZK, čo je okolo 80 Nkr.

Prípravované tituly:

Což takhle dát si špenát, Kulový blesk, Slaměný klobouk, Svatba jako řemen, Skřivánci na niti, Jáchyme, hoď ho do stroje, Pane, vy jste vdova, Nebeští jezdcí, Trhák ai.

Niektoré z českých a slovenských DVD platní majú aj titulky v angličtine či nemčine, čo je vítané plus, keďže to umožňuje predstaviť slovenskú a českú kinematografiu nórske priateľom a známym.

www.slovakia.no

Na stránkach internetu vznikla nová internetová stránka, www.slovakia.no, portál informácií o Slovensku. Nájdete tam informácie pre návštevníkov-turistov, od ponuky cestovných kancelárií zaoberajúcich sa turistikou na Slovensko, cez ubytovanie a ponuku aktivít na Slovensku. Druhá časť informácií sa zaoberá exponovaním Slovenska v Nórsku, jednak stálymi slovenskými úradmi a organizáciami tu, a jednak prehľadom pripravovaných krátkodobých slovensko-nórskych podujatí kultúrneho, politického a obchodného charakteru. Na stránke nájdú záujemci informácie o nórske firmách s obchodnými aktivitami smerovanými na Slovensko.

Ak máte informácie, ktoré by sa na stránku tematicky mohli hodiť, napíšte e-mail vlado@branko.as, alebo telefón 22 50 49 36

Pre krajanov môže byť zaujímavá tým, že na jednej stránke nájdú všetky letecké spoločnosti, autobusovú linku i lodné trajekty medzi Škandináviou a Kontinentom, ktoré sú aktuálne pre cestujúcich na Slovensko. Klikni na "Reise til Slovakia" a "Fly" a "Bil og buss"